

Prof. Dr.
Turan YILDIRIM

Doç. Dr.
Hüseyin Melih ÇAKIR

İdare Hukuku - İdari Yargı

Ders Notları

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....V

BİRİNCİ KİTAP İDARE HUKUKU

BİRİNCİ KISIM TÜRKİYE’NİN İDARE TEŞKİLATI

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL KURAMLAR VE ANAYASAL İLKELER

I. Kanuni İdare	3
II. Kamu Tüzel Kişiliği	5
III. İdarenin Bütünlüğü.....	7
A. Hiyerarşi.....	7
B. İdari Vesayet	9
IV. Merkezden Yönetim	10
V. Yerinden Yönetim	11
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	12

İKİNCİ BÖLÜM MERKEZDEN YÖNETİM TEŞKİLATI

I. Merkez Teşkilatı.....	16
A. Cumhurbaşkanı	16
1. Seçimi	16
2. Görev ve Yetkileri	17

3. Cumhurbaşkanının Sorumluluğu.....	17
a. Cezai Sorumluluk	17
b. Hukuki Sorumluluk	18
4. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı	19
II. Merkezdeki Yardımcı Kuruluşlar	21
III. Taşra Teşkilatı	21
A. İl ve İlçe İdaresi	22
B. Bölge Kuruluşları.....	22
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YERİNDEN YÖNETİM TEŞKİLATI

I. Yer Bakımından Yerinden Yönetim İdareleri.....	27
A. İl Özel İdaresi.....	28
B. Belediye	29
C. Büyükşehir Belediyesi.....	31
D. Köy İdaresi	32
II. Hizmet Bakımından Yerinden Yönetim İdareleri	33
A. Kamu Kurumları	33
B. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları	35
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	37

İKİNCİ KISIM KAMU PERSONEL HUKUKU

BİRİNCİ BÖLÜM KAMU GÖREVLİLERİ

I. Kamu Görevlisi Kavramı.....	41
II. Devlet Memurları Kanununa Göre Kamu Görevlilerinin Türleri.....	42

A. Memurlar.....	43
B. Sözleşmeli Personel	43
C. İşçiler.....	44
III. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Yer Verilen Kamu Görevlileri	45
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	47

İKİNCİ BÖLÜM DEVLET MEMURLUĞU

I. Temel İlkeler	49
A. Sınıflandırma.....	49
B. Kariyer.....	50
C. Liyakat.....	50
II. Devlet Memurluğuna Giriş	50
A. Görevin Gerektirdiği Nitelikler.....	50
B. Devlet Memurluğuna Girişte Sınav Şartı	51
C. Devlet Memuru Olabilmek İçin Aranılan Şartlar	51
1. Genel Şartlar	52
2. Özel Şartlar.....	54
D. Aday Memurluk	54
E. İstisnai Memurluk	55
III. Devlet Memurlarının Ödev ve Sorumlulukları, Hakları ve Tabi Oldukları Yasaklar	55
A. Devlet Memurlarının Ödev ve Sorumlulukları.....	55
1. Sadakat, Tarafsızlık ve Devlete Bağlılık Ödevi	55
2. Emirlere Uyma Yükümlülüğü ve Kanunsuz Emir	56
3. Devlet Memurlarının Mali Sorumlulukları	56
B. Devlet Memurlarının Hakları	57
1. İlerleme ve Yükselme Hakkı	58
2. Sendika Kurma Hakkı	59
C. Devlet Memurlarının Tabi Olduğu Yasaklar	59
1. Grev Yasağı.....	59
2. Ticaret ve Diğer Kazanç Getirici Faaliyetlerde Bulunma Yasağı	59

3. Siyasi Partilere Girme Yasağı.....	60
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	61

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİSİPLİN SORUŞTURMASI, CEZA SORUŞTURMASI, GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA VE DEVLET MEMURLUĞUNUN SONA ERMESİ

I. Disiplin Soruşturması.....	65
A. Genel Olarak Disiplin Suç ve Cezaları.....	65
B. Disiplin Cezası Türleri.....	65
C. Zamanaşımı.....	66
D. Savunma Hakkı	66
E. İtiraz	66
F. Bir Üst Cezanın Uygulanması	67
G. Bir Alt Cezanın Uygulanması.....	67
H. Disiplin Cezalarının Sonuçları.....	67
II. Ceza Soruşturması.....	68
A. 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un Kapsamı.....	68
B. Ön İnceleme ve Soruşturma İzni Vermeye Yetkili Mercii.....	69
C. İtiraz.....	69
D. Hazırlık Soruşturması.....	69
III. Görevden Uzaklaştırma	70
IV. Devlet Memurluğunun Sona Ermesi.....	70
A. Devlet Memurluğuna Alınma Şartlarının Yokluğu veya Kaybedilmesi Nedeniyle Devlet Memurluğunun Sona Ermesi	70
B. Devlet Memurluğundan Çekilme.....	71
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	72

ÜÇÜNCÜ KISIM KAMU MALLARI

I. Kamu Mallarının Tanımı.....	75
II. Kamu Mallarının Türleri.....	76
A. Genel Olarak Kamu Hukukuna Tabi Olan Kamu Malları.....	76
1. Orta Malları.....	76
2. Hizmet Malları.....	77
3. Sahipsiz Mallar	77
B. Genel Olarak Özel Hukuka Tabi Kamu Malları (Kamunun Özel Malları)..	77
III. Kamu Malı Niteliğinin Kazanılması ve Kaybı	78
IV. Kamu Mallarının Hukuki Rejimi	81
A. Kamu Malları ve Özel Hukuk İşlemleri	82
1. Kamu Malları ve Mülkiyet Hakkının Özel Hukuk Kişilerine Devri	83
2. Kamu Malları ve Özel Hukuk Kişileri Lehine Sınırlı Aynı Hak Tesisi...83	
3. Kamu Malları ve Kira Benzeri Özel Hukuk Sözleşmeleri.....	84
4. Kamu Malları ve Haciz Yasağı.....	85
5. Kamu Malları ve Kazandırıcı Zamanaşımı ile İktisap	86
B. Kamu Malları ve Tapu Siciline Tescil.....	86
C. Kamu Malları ve Özel Koruma	87
V. Kamu Mallarından Yararlanma Usulleri.....	87
A. Genel Yararlanma	88
B. Özel Yararlanma.....	89
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	92

DÖRDÜNCÜ KISIM İDARI İŞLEMLER

I. Hukuki İşlem Kavramı	95
II. İdari İşlemler.....	95
A. İdari İşlemlerin Nitelik ve Özellikleri	96
1. Tek Tarafılık	96
2. İcrailik.....	96
3. Hukuka Uygunluk Karinesinden Yararlanmak	97

4. Yazılılık.....	97
B. İdari İşlemlerin Türleri	97
1. İki Yanlı-Tek Yanlı İdari İşlemler	97
2. Etkili-Etkisiz İdari İşlemler	98
3. Genel-Birel İdari İşlemler	98
C. Düzenleyici İşlemler	99
1. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	99
2. Yönetmelik	99
3. Cumhurbaşkanlığı Kararları.....	100
4. Diğer Düzenleyici İşlemler.....	100
D. İdari İşlemlerin İptali ve Geri Alınması	100
1. Birel İşlemlerin Geri Alınması.....	100
2. Düzenleyici İşlemlerin Geri Alınması.....	101
E. İdari İşlemin Unsurları.....	101
1. Yetki.....	101
a. Yetki Unsurundaki Sakatlıklar	102
b. Yetki Devri-İmza Yetkisinin Devri-Yetkide Paralellik	102
c. Vekalet-Tedvir.....	103
2. Şekil.....	103
3. Sebep	105
4. Konu	106
5. Maksat	107
III. İdari Sözleşmeler	107
DEĞERLENDİRME SORULARI	109

BEŞİNCİ KISIM KAMU HİZMETİ

I. Kamu Hizmeti Kavramı	115
II. Kamu Hizmetlerinin Kurulması ve Kaldırılması	116
A. Kamu Hizmetlerinin Kurulması	116
B. Kamu Hizmetlerinin Kaldırılması.....	116
III. Evrensel Kamu Hizmeti.....	117
IV. Virtüel Kamu Hizmeti	118

V.	Kamu Hizmetlerinin Türleri.....	118
A.	Tekelli-Tekelsiz Kamu Hizmetleri.....	118
B.	Yürütüldükleri Alana Göre Kamu Hizmetleri.....	119
C.	Yararlanma Yöntemlerine Göre Kamu Hizmetleri.....	119
D.	Konusuna Göre Kamu Hizmetleri.....	119
VI.	Kamu Hizmetlerine İlişkin Temel İlkeler	120
A.	Eşitlik.....	120
B.	Tarafsızlık (Nesnellik/Yansızlık)	121
C.	Süreklilik (Devamlılık/Düzenlilik)	121
D.	Uyarılma (Değişebilirlik).....	121
E.	Meccanilik.....	122
VII.	Kamu Hizmetlerinin Görülüş Usulleri	123
A.	Kamu Hizmetlerinin Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Görülmesi(Emanet Usulü).....	123
B.	Kamu Hizmetlerinin Özel Hukuk Tüzel Kişileri Tarafından Görülmesi... 123	
1.	Müşterek Emanet.....	123
2.	İltizam.....	123
3.	Ruhsat (İzin).....	124
4.	İmtiyaz.....	124
a.	İmtiyaz Sahibinin Hakları ve Yükümlülükleri:	125
b.	İdarenin Hak ve Yükümlülükleri:.....	126
c.	İmtiyaz Sözleşmesinin Sona Ermesi:.....	126
C.	Yeni Yöntemler.....	127
D.	Kamu Özel Ortaklığı Modelleri	128
E.	Özel Hukuk Kişilerinin Faaliyetlerinin Desteklenmesi ve Özendirilmesi	128
VIII.	Kamu Hizmetlerinin Özelleştirilmesi.....	129
	<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	130

ALTINCI KISIM KOLLUK FAALİYETLERİ

I.	Kolluk Faaliyetinin Amacı Olarak Kamu Düzeni	133
A.	Kamu Düzeninin Unsurları	133
B.	Kamu Düzenini İçerisindeki Genişleme	134

II. İdari Kolluk-Adli Kolluk Ayrımı	134
A. Ayrımın Konusu.....	134
B. Ayrımın Güçlükleri	135
C. Ayrımın Önemi.....	136
III. Genel İdari Kolluk-Özel İdari Kolluk	136
IV. Kolluk Görevlileri	136
A. Kolluk Makamları	137
B. Kolluk Personeli	137
V. Özel Hukuk Kişileri ve Kolluk Faaliyeti	138
A. Özel İdari Kolluk Alanında Faaliyette Bulunan Özel Hukuk Kişileri	138
B. Genel İdari Kolluk ve Güvenlik Hizmeti.....	138
VI. Kolluk İşlem ve Usulleri.....	139
A. Kolluk İşlemleri	139
B. Kolluk Usulleri	139
VII. Kolluk Tedbirlerinin Uygulanması	140
A. Re'sen İcra ve Zor Kullanma Yetkisi.....	140
B. Kolluk Tedbirlerine Uyulmamasının Yaptırımları	141
VIII. Kolluk Yetkisinin Sınırları	141
IX. Kolluk Yetkilerinin Genişlemesi	142
DEĞERLENDİRME SORULARI	144

YEDİNCİ KISIM İDARİ USULLER

BİRİNCİ BÖLÜM İHALE: KAMU İHALE KANUNUNA GÖRE İHALE USULÜ

I. İhale Kavramı.....	148
II. Kamu İhale Kanunu'na Göre Temel İlkeler.....	149
III. Kamu İhale Kanunu'nda Düzenlenen İhale Usulleri.....	149

IV. İhale Sürecinde Verilen Tekliflerin Değerlendirilmesi ve İhalenin Sonuçlandırılması	150
V. İhale İşlemlerine Karşı Başvuru Yolları.....	151

İKİNCİ BÖLÜM KAMULAŞTIRMA

I. Kamulaştırma Kavramı	153
II. Kamulaştırma Usulünün Aşamaları	153
A. Kamulaştırma Öncesi İşlemler	153
1. Kamulaştırma İçin Yeterli Ödenğin Temin Edilmesi	153
2. Kamu Yararı Kararı	153
3. Kamulaştırılacak Taşınmazın Tespiti ve İdari Şerh.....	154
B. Kamulaştırma Aşaması	154
1. Satın Alma Usulü	154
2. Kamulaştırma Bedelinin Mahkemece Tespiti ve Taşınmaz Malın İdare Adına Tescili	155
3. Trampa Yolu İle Kamulaştırma	156
4. Acele Kamulaştırma	156
C. Dava Hakkı	156
D. Bir İdareye Ait Taşınmaz Malın Diğer İdareye Devri	157
E. Kamulaştırmadan Vazgeçme ve Geri Alma	157
1. İdarenin Tek Taraflı Vazgeçmesi	157
2. Tarafların Anlaşmasıyla Vazgeçme ve Devir.....	157
3. Mal Sahibinin Geri Alma Hakkı.....	158

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ

DEĞERLENDİRME SORULARI	161
------------------------------	-----

İKİNCİ KİTAP İDARİ YARGI

BİRİNCİ KISIM YARGI DÜZENLERİ VE İDARİ YARGININ GÖREV ALANI

I. Yargı Düzenleri.....	167
II. İdari Yargının Gelişimi.....	168
III. İdari Yargının Görev Alanı.....	169
A. İdari Yargının Görev Alanının Belirlenmesinde Kullanılan Ölçütler.....	169
B. Yasal Düzenlemeler.....	171
C. İdare İşlevi.....	171
D. İdarenin Haksız Fiilleri (Fiili Yol).....	172
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	<i>174</i>
IV. İdari Yargı Yetkisinin Sınırı	176
A. Yargı Denetimi Dışında Bırakılan İşlemler.....	176
B. İdari Yargının Görev Alanı Dışında Bırakılan Uyuşmazlıklar	176
C. İdarenin Takdir Yetkisini Kaldıracak Biçimde Yargı Kararı Verilememesi	177
1. İdarenin Takdir Yetkisi	177
2. İdarenin Takdir Yetkisinin Yargısal Denetimi	179
D. Yerindelik Denetimi Yasağı.....	180
E. İdarenin Yargı Kararıyla İşlem Yapmaya Zorlanamaması	183
F. İdari İşlem veya Eylem Niteliğinde Yargı Kararı Verilememesi	185
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	<i>186</i>
V. İdari Yargı Teşkilatı.....	188
A. Danıştay	188
B. Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemeleri	189
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	<i>191</i>

İKİNCİ KISIM

İDARİ DAVA TÜRLERİ

I. İptal Davası	194
A. İptal Davasının Özellikleri.....	194
B. Dava Konusu İşlem.....	196
C. Dava Ehliyeti	197
D. Davalı İdare	197
E. Dava Açma Süresi	198
1. İdari Başvuru	200
a. İşlemlere Karşı İdari Başvuru.....	200
b. Özel Düzenlemeler	201
2. İdari İtirazın Mümkün Olmaması.....	202
3. İdarenin Dava Açma Süresinden Sonra Cevap Vermesi	203
4. İşlem Yapılması İçin Başvurma	204
F. Görevli ve Yetkili Mahkeme	205
1. Görev ve Yetki Kuralları	205
2. İdari Yargıda Görev ve Yetki Uyuşmazlığı	207
G. Bağlantılı Davalar	208
H. Yürütmenin Durdurulması	210
1. Yasal Düzenleme	210
2. Yürütmeyi Durdurma Kararı Verilmesinin Koşulları ve Usulü	212
3. Yürütmeyi Durdurma Kararlarının Niteliği	214
4. Yürütmeyi Durdurma Kararlarına İtiraz.....	216
I. Hızlandırılmış Yargılama Usulleri	217
1. İvedi Yargılama Usulü.....	218
2. Merkezî ve Ortak Sınavlara İlişkin Yargılama Usulü	219
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	<i>221</i>
II. Tam Yargı Davaları	225
A. Tanım ve Kapsam	225
B. Dava Ehliyeti	226
C. Davalı İdare	226
D. Dava Süresi	226
1. İşlemlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları	226
2. İdari Eylemlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları	229

E. Görevli ve Yetkili Mahkeme	232
DEĞERLENDİRME SORULARI	233

ÜÇÜNCÜ KISIM DAVALARIN İNCELENMESİ

I. Dava Açılması.....	235
A. Dava Dilekçesi	235
B. Tam Yargı Davalarında Uyuşmazlık Konusu Miktarın Belirtilmesi Sorunu	237
C. Dilekçeler Üzerinde İlk İnceleme	237
1. Görev ve Yetki	238
2. İdari Mercî Tecavüzü	238
3. Ehliyet	239
4. İdari Davaya Konu Olacak Kesin Ve Yürütülmesi Gereken Bir İşlem Olup Olmadığı.....	239
5. Süre Aşımı	239
6. Husumet.....	239
7. Dilekçede Eksiklik Olup Olmadığı	240
8. Tek Dilekçeyle Birden Fazla İşleme Karşı Dava Açılıp Açılmayacağı – Birden Fazla Kişinin Ortak Dilekçeyle Dava Açıp Açamayacağı	240
9. Dilekçelerin Karşı Tarafa Tebliği	240
II. Duruşma	241
III. Dosyaların İncelenmesi	243
A. Resen Araştırma İlkesi	243
B. Taraflardan Bilgi ve Belge İstenmesi	244
IV. Davaları Sonuçlandırılması	245
V. Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik Olması	247
VI. Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Vergi Usul Kanununun Uygulanacağı Haller	247
DEĞERLENDİRME SORULARI	249

DÖRDÜNCÜ KISIM

KARARLARA KARŞI BAŞVURMA YOLLARI

I. Mahkeme Kararlarının Üst Mahkemede Denetimi	253
II. İstinaf	254
III. Temyiz	255
IV. İstinaf ve Temyize İlişkin Ortak Hükümler	257
V. Yargılamanın Yenilenmesi	258
VI. Kanun Yararına Temyiz	260
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	<i>261</i>

BEŞİNCİ KISIM

KARARLARIN UYGULANMASI

I. Yasal düzenleme	263
II. Kararların Sonuçları	264
A. İptal Davaları	264
B. Tam Yargı Davaları	266
III. Kararın Gereklerinin Yerine Getirilmesi Süresi	267
IV. Yargı Kararlarının Uygulanmaması	268
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	<i>270</i>

ALTINCI KISIM

İDARENİN SORUMLULUĞU

I. Yasama ve Yargı Faaliyetlerinden Dolayı Devletin Sorumluluğu	273
II. İdarenin Sorumluluğunun Dayandığı Hukuki Esaslar	276
A. Kusur Sorumluluğu (Hizmet Kusuru)	277
B. Kusursuz Sorumluluk	278
1. Tehlike (Risk)	278
2. Kamu Külfetleri Karşısında Eşitlik	278
3. Sosyal Risk	278
C. İdarenin Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Durumlar	279

1. Tazmini Gereken Zarar Bulunmaması	279
2. Mücbir Sebepler.....	279
3. Zarar Görenin veya Üçüncü Kişilerin Eylemi	280
4. Kamu Görevlilerinin Görevden Ayrılabilen Kişisel Kusurları	280
<i>DEĞERLENDİRME SORULARI</i>	<i>281</i>